

Protokoll 5/2024

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 6 maj 2024 kl. 13:30-16:00,
Kansli lokalerna, Hantverkargatan 3H

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Elisabet Jermsten
Desirée Johansson
Måns Lönnroth
Monica Muro de Santa Cruz
Catharina Nolin
Laila Reppen
John Stenborg
Knut Weibull
Fredrik Jöngren Handläggare
Monica Hector Protokollförare
Henrik Nerlund Sekreterare
Annika Jacobson Föredragande §9
Susanne Arvidsson Föredragande §10
Nicolae-Mircea Stanca Föredragande §16

Justerare

Desirée Johansson

Datum för justering**Paragraf**

§§1-16

Protokollförare

Monica Hector

**§ 1
Dagordning och val av justerare****Beslut**

Valdes ledamot Desirée Johansson att tillsammans med ordförande justera protokollet. Beslöts uppta ärenden i ordningen: 1-8, 10, 9, 11-16.

**§ 2
Nästa sammanträdesdag****Beslut**

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder 3 juni 2024, kl.13.30.

**§ 3
Nästa delegationssammanträde****Beslut**

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder 20 maj 2024, kl. 13.30.

**§ 4
Protokoll fört vid sammanträde 2024.04.08****Beslut**

Anmälades att protokoll fört vid rådets ordinarie sammanträde 2024.04.08 justerats i vederbörlig ordning.

**§ 5
Protokoll fört vid sammanträde 2024.04.22****Beslut**

Anmälades att protokoll fört vid rådets delegationssammanträde 2024.04.22 justerats i vederbörlig ordning.

§ 6**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- (Signerad) Cikadan 1 m.fl., planärende på granskning, 2016-00773
- Kavelbron 2 i stadsdelen Älvsjö, meddelande om antagande, 2020-08671
- Krabaten 4, Berörda frågor och kommentarer angående bygglovsärendet dnr 2023-09969. Till skönhetsrådet för kännedom
- Överklagande och "syn" fastigheten Kålroten 3 Södermalm, svar med e-post
- Stockholmspaletten, svar med e-post
- Angående seriösa problem på Strandvägskajen: riv svartbyggena och bekämpa förfall, till skönhetsrådet för kännedom
- Om konst i tunnelbanan, svar med e-post
- Kungsholmen, svar med e-post
- Strandvägen - hanteringen av vårt gemensamma kulturarv, svar med e-post
- Ang neonfärgade papperskorgar i parkmiljö, svar med e-post
- Fråga gällande funkishus, svar med e-post
- Inbjudan till samtal och mingel 29/5 - en permanent plats för Sveriges museum om Förintelsen (3/3)
- Galjonsbilden 19, Rivning och nybyggnation i Gröndal, svar med e-post
- Energihamnen, samråd om etablering av cementdepå och hamnverksamhet samt byggnation av ny kaj, Samråd Energihamnen
- Förfrågan om möjlighet att ta emot deltagare på arbetsprovning, svar med e-post
- Beskrivning av problematik kring förvanskning kv Tofslärkan 13, Tyrgatan 5, svar med e-post
- Kulturkulörer, svar med e-post
- (Signerad) Djurgården 1:35, tillbyggnad/påbyggnad av byggnad i nöjespark, 2023-19534
- Ulvsunda slottspark och planen kring båtvarvet - Diarienummer 2016-18120, svar med e-post
- Kulturarv, underhåll och avgäld, svar med e-post
- Hej, är detta ert färgval.... (ang kiosk i Humlegården), e-post vidarebefordrad till stadsbyggnadskontoret
- Solceller på tak, svar med e-post

- Om förtätning i Gubbängen -detta har byggts de senaste 25 åren, svar med e-post

§ 7

Rådet: Utflykt och middag 2024

SR 2024/102

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet att den årliga utflykten och middagen för 2024 ska äga rum 13 juni.

Sammanfattning av ärendet

Sekreteraren erinrade om att programmet för rådets studiedag och vårmiddag är klart och utsänt till ledamöterna. I år kommer det bli en en utfärd med buss för att titta på olika förtättningsprojekt i Söderort som Skönhetsrådet behandlat under de senaste åren, bl.a. SSSB:s nya studentlägenheter i Björkhagen. Färden går vidare till olika stadsdelar i Söderort för att avslutas med middag i Hökarängen.

§ 8

Frankfurt, studieresa för kansliets personal 2024

Informerade sekreteraren om kansliets studieresa till Frankfurt.

SR 2024/104

Sammanfattning av ärendet

Kansliet kommer att resa 17/5-19/5 till Frankfurt för att studera för Stockholm intressant stadsplanering. Som en del i resan kommer vi att besöka "Das Neue Frankfurt" och titta på hur 12.000 nya lägenheter med överkomliga hyror byggdes 1925-1930. Bostadsområdena inspirerade Stockholm till smalhusen i t.ex. Traneberg och Hammarbyhöjden mm. Vi kommer också att titta på finansdistriktet "Mainhattan" med sina skyskrapor och den rekonstruerade medeltida stadskärnan "Neue Altstadt", där nya hus byggts i medeltida stil. Sammantaget kommer resan att ge intressanta inblickar i en arkitekturdiskussion, såväl historisk som samtida, som har starka beröringspunkter med Stockholm. Inte minst har Frankfurt varit modell för markpolitiken med tomträtt och offentligt byggande. Kansliet önskar på så sätt att fördjupa sig ytterligare i de mekanismer som styr markägande, stadsplanering och arkitektur.

§ 9**Miljöprogram för Stockholms stad 2030, KS 2023/682**

Upptogs till behandling förslag till Miljöprogram för Stockholms stad 2030, KS 2023/682. Annika Jacobson, stadsutvecklingsavdelningen, stadsledningskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2024/105

Beslut

Hänsköts ärendet till nästkommande delegationssammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Miljöprogrammet är ett stadsövergripande styrdokument som slår fast mål inom de sju områden där utmaningarna för Stockholm och påverkan på omvärlden bedöms som störst. Programmet innehåller 18 delmål som preciserar den strategiska inriktningen. Programmet har i denna revidering getts en mer kommunikativ karaktär för att tillgängliggöra programmet för stadens medarbetare och för stockholmarna.

De sju målen är:

1. En rättvis och inkluderande omställning,
2. Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck,
3. Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem,
4. Ett klimatanpassat Stockholm,
5. Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm,
6. Ett giftfritt Stockholm samt
7. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö.

Miljöprogrammet är integrerat i stadens överordnade system för ledning och uppföljning av all verksamhet och ekonomi. Förslaget till miljöprogram föreslås få en programperiod fram till 2030 vilket är längre än tidigare program. På detta sätt kan miljöprogrammet bättre harmonieras med såväl stadens egna som internationella mål samtidigt som stadens verksamheter får bättre planeringsförutsättningar för de viktiga investeringar och omställningsprocesser som krävs för att bli en mer hållbar stad.

Handlingar i ärendet

- SR 2024/105-1 Miljöprogram 2030 för Stockholms stad remissversion

§ 10**Sätra 2:1 del av och Bredäng 1:2 del av, planärende på samråd, 2022-00619**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Sätra 2:1 del av och Bredäng 1:2 del av, planärende på samråd, 2022-00619. Susanne Arvidsson, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet. SR 2024/85

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om vidarebearbetning av reaktorbasen samt åtgärder som bidrar till att minska skalan i närmiljön. Rådet önskade även att Svenska kraftnät bearbetar de delar som inte ingår i detaljplanens bestämmelser, så som att ge pylonen en mer kraftfull gestaltning.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för del av fastigheterna Sätra 2:1 och Bredäng 1:2 i syfte att möjliggöra en teknisk anläggning med ett gasisolerat ställverk. Ställverket ska tillhöra Svenska kraftnät och ett av flera som ska sammankopplas för att säkerställa framtida elförsörjning i Stockholmsregionen. Det nya ställverket ska kopplas samman med Ellevio AB:s befintliga ställverk på platsen.

Detaljplanen säkerställer att anläggningens utbredning och utformning beaktar en möjlig stadsutveckling i närområdet. Ställverket ska bidra till att forma väl gestaltade stadsrum samt utveckla entréstråket till Stockholm längs motorvägen. Planförslaget är utformat utifrån målsättning att förena formgivning av byggnader och stadsrum med verksamhetens funktionalitet. Ställverkets funktion synliggörs i arkitekturen genom en framträdande gestaltad kraftledningsstolpe. Huvudbyggnaden, i form av en elegant stram box, reaktorbasens varierande gestaltning, staketet kring anläggningen samt kraftledningsstolpen ska bidra med identitet och särprägel till området, både från längre håll och i närområdet.

Skönhetsrådet ansåg att den föreslagna platsen för ställverket liksom den föreslagna volymen fungerar som tillägg på platsen. Rådet önskade dock att anläggningen tillåts göra så lite intrång i naturmarken som möjligt. Med föreslaget läge blir behovet av sprängningar betydande och resultatet i form av en bergsskärning mot den skogsklädda höjden ett irreversibelt sår i landskapet. Rådet såg därför gärna att ställverket makas mot sydost, närmare E4/E20.

Fasaden föreslås utföras i ett reflekterande material av plan plåt i rostfritt stål eller naturanodiserad aluminium som bockas så att den får en reliefverkan både horisontellt och vertikalt. Skönhetsrådet ansåg att ansatsen som redovisas ger huvudbyggnaden en kraftfull gestaltning som, med tanke på ställverkets placering och verksamhetens syfte, kan accepteras. De intilliggande reaktorbasen i betong med fasadintegrerad supergrafik ansåg dock rådet bör studeras vidare.

Rådets bedömning av den stora anläggningen var att det behövs kontraster för att få till en mer mänsklig skala. Rådet såg att utformningen av staketet runt anläggningen kan uppfattas som en ansats till detta men staketets utformning kan med fördel vidarebearbetas. Ytterligare åtgärder som skulle kunna bidra till att ställverket får en något mindre framträdande roll är att tillföra grönska, gärna i form av träd. Enligt rådets bedömning bör ”pylonen”, om den ska kunna uppfattas som ett landmärke, få ett stoltare och mer kraftfullt uttryck. Skönhetsrådet ansåg att den gula färgen kan fungera, men att Svenska kraftnät bör uppmanas att fördjupa ansträngningen med gestaltningen av ”pylonen”.

Handlingar i ärendet

- SR 2024/85-3 Samrådsbrev
- SR 2024/85-5 Planbeskrivning samråd
- SR 2024/85-2 Plankarta samråd
- SR 2024/85-4 Riskanalys
- SR 2024/85-6 Naturvärdesinventering
- SR 2024/85-7 Bullerutredning
- SR 2024/85-8 Ekologiutredning
- SR 2024/85-9 Dagvattenutredning

§ 11

Sekreteraren informerar

Beslut

Förelåg ingen information.

§ 12

Övriga frågor

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

§ 13

**Hjälpslaktaren 7 m.fl. (Slakthusområdet etapp 2B),
planärende på samråd, 2019-08051**

SR 2024/71

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid
delegationssammanträde 2014.04.22 §2.

§ 14

**Landsknekten 4, 22 och 23, planärende på samråd 2,
2018-13333**

SR 2024/76

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid
delegationssammanträde 2014.04.22 §3.

§ 15

**Motion av Dennis Wedin (M) om att rädda Rålis. Remiss
från kommunstyrelsen, KS 2023/1389**

SR 2024/75

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid
delegationssammanträde 2014.04.22 §4.

§ 16**Fågelbärsträdet 12, nybyggnad av flerbostadshus, 2024-06286**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Fågelbärsträdet 12, nybyggnad av flerbostadshus, 2024-06286. Nicolae-Mircea Stanca, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2024/109

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka bifall till bygglov i föreliggande form.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Bygglovsansökan innebär att ett nytt flerbostadshus uppförs på John Ericssonsgatan 4 efter att befintlig byggnad, som 2021 givits rivningslov, tagits ner. Skönhetsrådet avstyrkte detta rivningslov 2019.

Den föreslagna nybyggnaden ligger helt inom den befintligas volym. I förslaget argumenteras för två avvikelser mot gällande detaljplan: dels att höjden ska tillåtas samma som befintligt och att våningshöjderna i byggnaden ska minskas så att ett ytterligare våningsplan ska kunna inrymmas i den befintliga volymen. Den föreslagna byggnaden är gestaltad med burspråk och uppglasade partier med grunda balkonger i totalt fyra försteraxlar mot gata och burspråk, djupare balkonger och fönster i sammantaget sex försteraxlar mot parksidan. Fasaden föreslås putsas i en beige kulör med en bottenvåning täckt i natursten med trädetaljer.

Skönhetsrådet ansåg att den föreslagna byggnaden inte motsvarar de förväntningar som det unika läget kräver i Pontonjärområdet, mellan arkitekt Sven Markelius byggnadsmärkta kollektivhus och arkitekt Björn Hedvalls frontbyggnad mot Norrmälarstrand. Rådet fann det riktigt att återuppbygga hela volymen och därmed tillåta en av två föreslagna avvikelser, men däremot inte att medge en lägre bjälklagshöjd och därmed ett ytterligare våningsplan. Denna förändring ger byggnaden klumpiga proportioner och trycker ned bottenvåningen i relation till de kringliggande husen som har en vertikal riktning. Att ta tag i och

mäta sig med Kollektivhusets horisontalitet är inte ett lyckat grepp. Den aktuella byggnadens arkitektur bör inte vara de stora gesternas utan snarare ha en nedtonad elegans mellan två mer framträdande byggnader.

Den föreslagna byggnadens stora glaspartier behöver minskas och mer muryta presenteras mot gatan. Gatufasaden bör dessutom hållas fri från balkonger och med fördel behålla sin indelning i fem fönsteraxlar. Bottenvåningen bör även den vara i puts, med en möjlig lägre sockel i natursten. Helt stenkädda bottenvåningar finns inte på sidogatorna till Norrmälarstrand utan endast på huvudgatan. Denna dignitetsskillnad är genomtänkt i området och bör bestå.

Mot parken är det möjligt med balkonger, men glasytorna bör minskas och anpassas till den omgivande funktionalistiska arkitekturen. Detta gäller även smidesräcken, som i förslaget fått överlägare som uppfattas som tillagda i efterhand. Avslutningsvis ansåg rådet att taket bör hållas fritt från takfönster samt att fönster- och fasadkulör inte är övertygande utan att de måste bearbetas och tydligare ta sin utgångspunkt från paletten i den omgivande bebyggelsen. De överstora fönstren, en extra våning och avvikande sockelmaterial samverkar på ett negativt sätt för helhetsupplevelsen mot gatan.

Handlingar i ärendet

- SR 2024/109-2.5 Gestaltningsbilaga
- SR 2024/109-2.4 Material och kulörbeskrivning
- SR 2024/109-2.2 Antikvariskt utlåtande avseende byggnadshöjd 240410
- SR 2024/109-1.3 Handlingsförteckning
- SR 2024/109-1.12 A-40-3-003
- SR 2024/109-1.13 A-40-3-002
- SR 2024/109-1.14 A-40-3-001
- SR 2024/109-2.3 Avvikelselista mot detaljplan

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Maria Elisabet Desirée, Johansson	2024-05-07
Magnus Henrik Erkki, Nerlund	2024-05-07
Inga Margareta, Varg	2024-05-07
Monica Christina, Hector	2024-05-07